

Gorenjec

Št. 47. Leto XIX. - Kranj, 23. novembra 1935.

Uredništvo in uprava je v Kranju, Strossmayerjev trg št. 1. Telefon št. 73. „Gorenjec“ izhaja vsako soboto. Dopolnje uredništvo do srede zvečer. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankiranih pisem ne sprejemamo. — Naročnina za „Gorenjca“: celoletno 40 Din, polletno 20 Din, četrtletno 10 Din, pos. št. 1 Din.

List za gospodarstvo, socialno politiko in prosveto

Nova doba obrtništva

Pred nekaj dnevi so, kakor na komando, poročali hkrati slovenski in hrvaški časopisi zanimive stvari o slovenskem obrtništvu. To poročanje nam je razkrilo, kakšen namen so imeli in ga še imajo razni pokreti, ki so razdvajali naše obrtnike zadnja leta.

Zato je prav, da tudi v „Gorenjcu“, ki je upravičene težnje obrtništva vedno odkrito zastopal, katerega čita in podpira velika večina gorenjskih obrtnikov, nekoliko razpravljamo o tem važnem vprašanju. Saj je bil Kranj zadnja leta nekajkrat pozorišče bojev za in proti tem pokretom, ki so hoteli biti nepolitični, pa so bili vendar politični. Časi so bili pač taki, da je slovenski obrtnik, ker ni bilo svobode, iskal zatočišča v taki organizaciji, kjer je javno lahko iznesel svoje nezadovoljstvo. Obrtnik ima sicer svoje prisilne strokovne organizacije, ki jih je podedoval še iz srednjega veka in ki še danes dokazujejo, kako važen stan je že tedaj bil. Toda v teh organizacijah se obrtnik ne more popolnoma razmahniti, ker je po statutih primoran tam razpravljati izključno samo strokovna vprašanja.

Samo strokovno udejstvovanje mu je bilo pa premalo; zato se je zatekel v nepolitično društvo, da se je mogel politično udejstvovati. Za to pa je imel dve možnosti.

Ena izmed teh dveh mu je že vnaprej začrtala delovanje, ki je obstajalo v tem, da je moral hvaliti vse, kar so storili oče obrtništva. Vrhovni poglavar tega obrtniškega pokreta je bil in je še predsednik obrtnega odseka zbornice, ki da to strokovnim organizacijam tudi dobro razume, če se ne nahajajo v njegovih vrstah. Kajti po določilih novega obrtnega zakona vrši zbornica nadzorstvo na prisilnim obrtniškim organizacijami.

Druga možnost nepolitičnega, oziroma političnega udejstvovanja pa se je nudila našemu obrtniku pod vodstvom bivšega dolgoletnega sodelavca za blagor obrtništva prej imenovanega; razšla sta se samo radi nesporazuma v vprašanju: ločena, ali skupna zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani. — Mimogrede naj pripomnimo, da je prvi odnesel levji delež, ker je bil bolj gibčen; zato je tudi obdržal tapciran stol, na katerem se še danes prav udobno počuti.

Toda nas zanima drugi pokret, ki si je znal s „šlagerjem“ — „ločene zbornice, ali pa smrt“ sicer pridobiti številčno premoč nad prvim. Kajti pod tem geslom se je še dalo boriti z vso vehemenco proti obstoječi skupni zbornici v Ljubljani. Včasih je kritika šla tudi čez mejo a se ni slišala, ker je „šlager“ vse prevpil. Gradiva je bilo, in je, vsled nerodnosti vodstva zbornice in slabih gospodarskih razmer, pa če jili zbornica sama kot taka niti ni mogla zakriviti in tudi ne popraviti, na razpolago na kupe. To ve vsak človek, da demagog ne izbira sredstva za dosego svojega namena.

Zato je obrtništvo našega sreza močno podprlo ta drugi pokret, ki je seveda imel tudi svoje cilje.

Popravek

Velecenjeni gospod

Karl Erženi.

odgovorni urednik tednika „Gorenjec“ v Kranju.

Z ozirom na članek priobčen v Vašem listu z dne 2. novembra 1935 št. 44 na tretji strani v tretjem in četrtem stolpcu in na četrti v prvem stolpcu naslovom „Vprašanja in odgovori“ zahtevam v smislu čl. 26 zakona o tisku in čl. 9 zakona o izpremembah in dopolnitvah zakona o tisku z dne 6. 8. 1925, da priobčite v prihodnji številki Vašega lista sledeči

Konstatirati pa moramo danes, da ta druga organizacija, ki ima, oziroma je imela v Sloveniji 53 podružnic z nad 8000 člani skupno s svojim mogočnim patronom ni dosegla za obrtništvo nikakih neposrednih koristi. Posredno je pač doprinesla, seveda proti volji svojega generala, svoj delež k zlomu ranjkega režima. Zakaj? Zato ker general tega pokreta, ki se je opiral na tako impozantno število članov, ni hotel prisluhniti utripu te mase in svojega praznega programa prilagoditi realnim zahtevam svoje vojske, pa je ostal v dolžnem trenutku brez pravega načrta, ali bolje rečeno imel je načrt, katerega pa njegovi vojščaki niso odobrvali, ker jim je bil čisto tuj ter so ga zapustili. Tako je ostal zopet en general brez vojske. Te množice, ki so ga zapustile, so mu vdno in povsod dokazovale brez dvomov, da so del slovenskega naroda in da to tudi vedno ostanejo. Narod pa, ki je to razumel, je te mase obrtništva pri vsaki priliki, to so bile razne prireditve, podpiral in jim s tem javno pritrjeval, da delajo prav.

Končno je kresna noč prinesla, kakor vsem Jugoslovanom, tudi Slovincem odrešenje. Velika večina slovenskega naroda je preobrat iskreno pozdravila in se takoj znašla na pravem mestu, ki ji gre. Ker je slovensko obrtništvo tudi nerazdružljiv in sestavni del slovenskega naroda, se je tudi ono znašlo tam kjer je zanj mesto.

General pa se je potrkal na prsi in dejal: „Naj bo to tako!“

Kaj pa sedaj? Treba se bo odločiti, ali naj ostane slovensko obrtništvo ob strani kot brezbrizen opazovalec in prepusti, da bodo njegovo usodo še nadalje odločevali drugi, ki ga nočejo ali ne morejo razumeti; ali pa z zavilnimi rokavi stopiti v strnjeno vrsto, kjer se nahaja velika večina slovenskega naroda in pomagati z vso iskrenostjo in požrtvovalnostjo pri delu za blagor naroda in države.

Zbornica pa, ki je tvorila vsa ta leta glavni predmet razprtij med slovenskimi obrtniki, žal moramo celo povdariti, da se je preveč pristransko pokazala, se bo morala strogo omejiti na izvrševanje svojega poslanstva kot gospodarski parlament Slovenije. Da se bo to izvršilo, bo poskrbela banska uprava, ki mora priti in bo tudi prišla, morala bo napraviti z vso dosledno strogoostjo red, da bo zadostila za vse krivice, ki so se delile iz te naše častitljive institucije. Končno bo nova uprava morala tudi odstraniti nerazpoloženje proti veliki večini slovenskega obrtništva, ki tam vlada sedaj proti njemu.

Kakšna naj bo ta zbornica: skupna ali ločena? To pa prepustimo treznemu prevdanku pravih in zavednih slovenskih obrtnikov, ki bodo upravljali in vodili obrtni odsek. X. Y. Z.

popravek:

Netočno je, da je predsednik občine pri zadnji seji, ko je bil govor o sodbah upravnih sodišč, pri katerem je občina propadla, izjavil, da dvomi o točnosti razsodbe, marveč je res, da da tega ni rekel, temveč sklicujoč se na § 148 zakona o občinah izjavil, da je bila občina popolnoma upravičena pobirati uvoznino od Mlekarske zadruge v Naklem od mleka, ki se dovaža v mesto v svrhu potrošnje, ker je to čista trošarina, katero naziranje je opiral na prav enako pravno naziranje kra-

ljevske banske uprave dravske banovine v Ljubljani.

Še manj res pa je, da bi bil pri isti seji predsednik občine izjavil, da o usodi zadnje sodbje pričakuje zmago pred državnim svetom v Beogradu „če se bo prav sodilo“, marveč je res, da je le pojasnil, da se bo proti zadnji sodbji upravnega sodišča v Celju občina pritožila na državni svet v Beogradu in da pričakuje od te pritožbe uspeha. V K r a n j u, dne 12. novembra 1935.

Občina Kranj:

pečat.

Anton Engelman

obč. delovodja

C. Pirc

predsednik občine

Velecenjeni gospod

Karl Erženi,

odgovorni urednik tednika „Gorenjec“ v Kranju.

Z ozirom na članek priobčen v Vašem listu z dne 2. novembra 1935 št. 44 pod naslovom „Kranjska občina zopet propadla pred upravnim sodiščem“ na prvi strani v prvem, drugem in tretjem stolpcu zahtevam v smislu čl. 26 zakona o tisku in čl. 9 zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o tisku z dne 6. 8. 1925, da priobčite v prihodnji številki Vašega lista sledeči

popravek:

Ni res, da bi iz sodbje upravnega (prav državnega) sveta v Beogradu sledila dolžnost (sc. občine Kranj) do povračila te davščine (sc. davščine na blagovni promet) vsakomur, ki bi to zahteval, v kolikor jo je plačal v času od 1. aprila do 15. decembra 1934; ampak je res, da ima omenjena razsodba, kakor vsaka razsodba pravni učinek le za obe pravdni stranki, ne pa za vsakogar in torej ne more vsakdo zahtevati povračila te davščine, v kolikor jo je plačeval v času od 1. aprila do 15. decembra 1934.

Nepravilno je tudi, da je praktična posledica razsodbe upravnega sodišča v Celju z dne 25. oktobra t. l., da kranjska industrija ne bo plačevala nobene trošarine več, da bo zahtevala povračilo vse doslej plačane trošarine in da bo našo trošarino odslej plačeval le mali človek, zlasti pa delavec, obrtnik in uradnik; temveč omejuje omenjena sodbja, ki pa še ni pravomočna in tudi ne končnoveljavna, ker bo podpisana občina zoper isto vložila pritožbo na državni svet v Beogradu, trošarino le glede predmetov, ki se potrošijo za predelavo in proizvajanje v obrtnih in industrijskih obratih, glede ostalih predmetov pa bo morala kranjska industrija plačevati trošarino tudi še naprej in jo torej odslej naprej ne bo plačeval le mali človek, temveč tudi industrija in trgovina, delavec obrtnik in uradnik pa le malenkostno.

Ni res, da so (občinski možje) brez vsakega stvarnega preudarka, brez potrebnega znanja zakonov napravili eksperiment z zvišanjem uvoznine, ki jo je popreje povečini plačevala le industrija in sicer prostovoljno, marveč je bila uvedba trošarine, ki jo je sklenil občinski odbor po temeljitem študiju trošarinskih pravilnikov drugih mest, potrjena z občinskim proračunom za leto 1935/36 od kraljevske banske uprave dravske banovine v Ljubljani z odlokom z dne 30. novembra 1934, II. No. 21. 119/9.

Neresnično je tudi, da je potreba, da oblast zaščiti malega človeka in našega kmeta, ki zalaga mesto z živežem, kajti glasom § 3 pravilnika o občinski trošarini so prosta trošarina živila (kmečk. pridelki), ki jih uvažajo v mesto za nesredno prehrano iz bližnje okolice.

Občina Kranj:

pečat.

V K r a n j u, dne 12. novembra 1935.

Anton Engelman

obč. delovodja

C. Pirc

predsednik občine

Mnenje g. Pirca o šenčursk. dogodkih

Ko smo zadnjič v „Gorenjcu“ poročali mišljene g. Pirca o sodbah upravnih sodišč o trošarinskih zadevah točno tako, kot jih je podal pri zadnji občinski seji ter pri tem nekako primerjaje omenili šenčurske dogodke, „ki bi se po njegovem mnenju ne bi smeli drugače zbrisati, kakor samo s krvjo“, poslal nam je popravek, v katerem pravi: „da ni res, da bi bil takega mnenja in da ga tudi ni napram nikomur izrazil“. Ker moremo njegovo notranje mnenje soditi le po njegovih lastnih izjavah, sklepamo iz njegovega sedanjega popravka, da je morda pozabil, kako je govoril v onem velikem času, ki je nastopil v Kranju po šenčurskih dogodkih. Zato mu povemo, da je točno tako govoril, kakor smo mi zapisali. Mogoče se bo spomnil na svojo izjavo, če ga opozorimo, da je tako, kakor smo zapisali, govoril nekako v onem času velikega nacionalnega podviga, ko je bil prezaposlen z delom za razrešitev občinskih odbornikov, ki so postali „nevredni te časti“, nekako v času, ko je predlagal razrešitev osobito Franc Gorjanca, ki se je najbolj pregreši, in na njegovo mesto predlagal svojega svaka, le malo dni potem, ko je pisal, da se imajo štirje občinski odborniki razrešiti, „ker so bili strastni in zagrizeni pristaši SLS“ in nekako v času, ko se je pripravljalo na razrešitev hranilničnega odbora, kar se mu pa ni posrečilo. Ako želi g. Pirc še točnejših podatkov, si jih lahko preskrbi! Pripominjamo le še, da imamo tudi druge njegove izjave v točni evidenci izza časa velikega JNS podviga v Kranju, pa tudi še iz prejšnjih časov na pr. iz časov, ko je bil sam v opoziciji. Postregli mu bomo vselej, kadar bo dal za to zopet povod.

Poglavje o soodgovornosti

G. župan je „Gorenjcu“ poslal uradni popravek radi volitev v odsek za komasacijo občine, češ da bi se bilo v ta odsek lahko izvolilo vseh 7 članov iz večine, da pa se je k temu hotelo pritegniti tudi člane manjšine, da bi nosili tako tudi oni odgovornost za tako važne sklepe.

Trpke besede mi silijo pod pero, če motrim ta danajski dar naše občinske večine iz JNS partije, zato naj mi bo dovoljeno, da obrazložim, zakaj je ta manjšina hvaležno odklonila namenjena ji mesta v tem odseku.

Takoj uvodoma naj podčrtam, da se to ni zgodilo morda iz kake bojazni pred eventualno odgovornostjo, ker možje od manjšine bojazni v eni ne v drugi reči ne poznajo in odgovornosti nikdar niso izbegavali. Ako bi bili bojazljivci, bi JNS grupa danes sama sedela na kranjskem rotovžu in bi imela v svojih rokah vse občinske mandate ter bi bila tedaj sploh brez opozicije in če hočete — kontrole.

Opozicija je prišla z dobrim namenom na kranjski rotovž, ne da bi obstruirala, ne da bi delo zavirala in ne da bi pod JNS režimom ustvarjeno razpoloženje netila še dalje. Toda kmalu se je morala prepričati, da s to svojo iskreno željo ne bo uspela, ker je dovolj bojvitih gospodarjev-zacetnikov v JNS večini, ki so za trezne besede in umerjene gospodarske načrte nedostopni. Umevno je, da je vsak začetnik nad vse ambiciozen; neumevno pa je, da med starejšimi ni bilo človeka, ki bi koprnenja teh začetnikov usmerjal in jih bodril k mirni in unešeni presoji ter jim svetoval, da naj vsaj začetkom ne bodo preglasni in naj raje bolj poslušajo kot govorijo.

Manjšina je poskusila z mirnim nastopom v važnih zadevah najti srednjo pot in to ne samo enkrat; posebno je to dokazala v trošarinski stvari in v za-

devi kopališča. Pa kakšen je bil na to odgovor? Naj ga tu malo podrobneje opišem!

Po dolgih pripravah in debatah je končno manjšina pristala na približno 100% povišek prejšnje prostovoljne takozvane davščine na blagovni promet, uvidevajoč, da bi se našlo pri davkoplačevalcih za ta povišek potrebno razpoloženo. Bila je prepričana, da bodo gospodje JNS večine to gesto prav umeli in da bo morda baš ta zlati most omilil marsikatero ost na nasprotni strani!

Manjšina je torej prevzela soddgovornost za ta sklep nase, dasitudi je vedela, da bi bil ta predlog mogel biti izglasovan tudi brez nje, kajti kar sklene klub JNS občinskih odbornikov, ki je navadno pomnožen tudi z člani, ki niso odborniki in bi se torej v občinski zadeve s svojim glasovanjem, četudi samo v klubu samem, ne smeli umešavati; to je potem sprejeto navadno brez posebne debate tudi na obč. seji.

Manjšina se je ravnala v dobri veri, da se bo vse to pobiranje povečane davščine vršilo na več ali manj enak način kakor dotlej, torej brez posebnih izdatkov in brez nepravilnosti za meščanstvo, za okoliške kmete in za tujce. Nihče na oni občinski seji ni pojasnil, kako se namerava eventuelno predruščiti do tlej uveden način pobiranja te davščine, ki je pozneje dobila ime trošarine. Brez obvestila od strani občinske uprave, smo naenkrat zagledali tiskane pozive kranjskim trgovcem in obrtnikom, da prijavijo vse zaloge, da se bodo revidirale vsa skladišča, sploh da bodo občinski organi, o katerih dotlej nismo ničesar čuli, do kilograma in vatla natančno popisali obstoječe zaloge, ki naj se naknadno otrošarinijo.

Vsi prizadeti so strmeli nad tako drakonimi ukrepi in izpuščali so svoje puščice umevnotudi proti članom občinske manjšine. Ogorčenje je bilo splošno in tako, da so v trošarinskih zadevah izvežbani gospodje jadrno umaknili te svoje ukrepe in povelja.

Tu naj konstatiramo tudi, da pri nobeni občinski seji ni bilo govora o nastavitvi novih trošarinskih organov in so zato člani manjšine, ki niso mogli biti poučeni o tajnih namerah večinskih gospodov strmeli nad to iznajdljivostjo.

To je en primer — jasen dovolj za vsakogar, zakaj ne bo šla manjšina tem gospodom nikdar več na limance in zakaj ne bo iz njih rok sprejemala nobenih imenovanj in izvolitev pa bilo v katerikoli odsek ali odbor.

Zato gospodje z trojanskimi konji v kraj! Dokler bo še veljalo načelo, da se

more dobiti za en slučajen glas večine, pri občinskih volitvah skoro vse mandate v obč. odboru, vam ni treba nobenega sodelovanja manjšine. Vi ste močni dovolj, da sklepate po svoje. Vam se ni treba ozirati na nikogar, kvečjemu na gospode prisednike v JNS klubu obč. odbornikov, ki drugače ne morejo zastaviti svoje tehtne besede v občinskem odboru. Kaj Vam mari, če ima 367 manjšinskih glasov samo 4 mandate. Vi imate z 113 glasovi večine kar 16 mandatov več; zato je svobodna Vam pot vse dotlej, dokler ne dozorijo v Vas spoznanje, da se občinske zadeve ne rešujejo v partijskih klubih, temveč se do zadnje potankosti razpravljajo brez vsakega predsklepanja in obveznega glasovanja v javni občinski seji.

Kam vodi pot, po kateri hodite, pa kažejo najbolje Vaši uspehi zadnjih dveh let.

Poslednja pot Angele Hafnerjeve.

Lahko rečemo, da je le malo umrlih kranjskih meščanov imelo tako veličasten pogreb, kakor ga je imela pokojna gospodična Angela Hafnerjeva. Prišli so ljudje od blizu in daleč, da sprejmo drago pokojnico na njeni zadnji poti. Mislimo, da v Kranju ni bilo hiše in družine, ki ne bi poslala več članov k pogrebu. Častno je bila zastopana Radovljica, kjer je pokojnica prebila nekaj mesecev, večinoma v težki bolezni. Prišli so iz Ljubljane, prišli v posebno obilnem številu njeni stanovski tovariši in tovarišice, da se poslovijo od pokojnice.

Nad vse častno je pa bila zastopana šmartinska župnija. Prišli so otroci, ki jih je učila v šoli, prišli so fantje in dekleta, ki jih je nekdaj poučevala, prišli so starši, očetje in matere, da ji izrečejo zadnjo zahvalo, prišel je šmartinski župnik, da ji je ob odprtem grobu izrekel zahvalo za vse, kar je dobrega storila šmartinski župniji z besedo, dejanjem in lepim zgledom. Povdaril je gosp. svetnik Šarc, da pokojna Angela ne potrebuje naše zahvale, pač pa jo za služi v obilni meri. Idealno je bilo njeno delo v šoli in izven šole in starši so dobro vedeli, da v dobro varstvo izročajo svoje otroke, ko jih pošiljajo v šolo k učiteljici Angeli. Njen svetel zgled in njeno krepostno krščansko življenje jih bo še dolgo učilo in vzpodbujalo. Minula bodo leta in desetletja, prišel bo čas, ko bodo že strohnele njene kosti, a spomin na gdčno Angelo bo še živel v srcih hvaležnih šmartinskih faranov. Povdaril je, da si je z nesebičnim delom zaslužila mučeništvo.

V imenu njenih stanovskih tovarišev in tovarišic sta govorila gdčna Krista Hafnerjeva in g. Julij Lapajne, šolski upravitelj iz Cerkelj. Lepe so bile njune besede. Posebno značilen je bil govor g. upravitelja Lapajne, ki se je v imenu UJU poslovil od pokojnice. Izvajal je nekako takole: Draga tovarišica! Zapustila si nas. Bila si dobra, plemenita, tiha, mirna,

bila si pridna in delavna, bila si ena izmed tistih, ki si se trudila urediti razna nesoglasja med nami, kadar smo bili različnega mnenja. Torej z eno besedo, gdčna Angela je bila idealna učiteljica, ki se je vsa posvetila vzgoji naše mladine in je bila vedno na mestu. Ko smo poslušali besede g. upravitelja Lapajne, nam pa je nehote prišlo na misel, kako se je moglo vendar zgoditi, da je bila gdčna Angela kljub odlični kvalifikaciji, kljub idealnemu izpolnjevanju svojih učiteljskih dolžnosti, preganjana. Saj je bila pri svojih odličnih lastnostih, ki jih je imela, kakor rojena za Stražišče; čudno se res nam zdi, kako se je vendar dobila in našla „službena potreba“, da je morala oditi iz stražiške šole. Zelo bi bila javnost

hvaležna, če bi gg. upravitelj Lapajne, ki je odlični zastopnik šolskih interesov in učiteljskih koristi in stražiški župan Križnar, o katerem vemo, da je zelo cenil pokojno gdčno Angelo; saj je stražiška občina, kateri načeljuje g. Križnar, poslala lep venec, pojasnila kateri so bili tisti vzroki in kateri so bili tisti ljudje, ki so povzročili, da je morala pokojnica oditi iz Stražišča, kar je bilo za njo tako usodopolno.

Dejstvo je, da je bila gdčna Angela Hafnerjeva žrtev političnih intrig. Toda prav je povedal govornik ob odprtem grobu: Blagor njim, kateri zaradi pravice preganjanje trpijo, zakaj takih je nebeško kraljestvo!

Tedenske novice

Društveni plakati so koleka prosti. Vestnik prosvetnih zvez poroča, da je Ministrstvo financ dne 14. septembra 1935 pod št. 66390 odločilo, da plakati in letaki za igre, predavanja in koncerte, katera so doslej kolekovala prosvetna društva, ne podležejo taksi iz tarif. postavke br. 8, taksne tarife, ker prosvetna društva nimajo spekulativnega značaja. Opozarjamo vsa prosvetna društva na to odredbo, katera jim bo prihranila veliko stroškov.

Beležni koledarji za l. 1936.

Kakor lansko leto tako bo tudi letos Tiskovno društvo izdelovalo namizne tedenske koledarje. Cenjene tiskarje opozarjamo na nizko ceno in dobro izdelavo. Naročila sprejema Tiskovno društvo samo do 1. decembra. Cena izvodov Din 6.75 Kdor naroči 100 izvodov je cena znatno nižja.

Iz uprave.

Te dni smo poslali vsem našim naročnikom, ki še niso poravnali naročnine za leto 1935 položnice. V opominu je označeno koliko še dolgujejo. Mnogi so v tem letu res nakazali nekaj denarja, ki pa smo ga vpisali v dobro za prejšnje leto. Vse tiste, ki so že prejeli opomine ali jih bodo v najkrajšem času prejeli, vljudno prosimo, da dolg takoj poravnajo.

Gg. trgovce opozarjamo na prihodnjo številko „Gorenjca“. Bo to Miklavževa številka in kdor želi inserirati naj nam to sporoči do 26. t. m.

Zopet o Velikem Kranju. Danes 22. XI. ob 6. uri zvečer bo občinska seja, ki bo na zahtevo banske uprave razpravljala o komasaciji okoliških vasi kranjski občini. Gospodje od JNS so že imeli svojo sejo v občinski pisarni pomnoženo s eksperti in so občinskim odbornikom večine naročili, da pri občinski seji glasujejo proti priključitvi okoliških vasi kranjski občini. Zato prav nič ne dvomimo, da bodo odborniki večine sledili ukazu svojih predpostavljajenih!

Krajevni odbor udruženja vojnih invalidov v Kranju bo v kratkem času potkal na dobra srca za malo podporo. Mnogi naši najsiromašnejši nimajo niti za Božič potrebnega kruha zato apeliramo na vse, tudi na one ki imajo bolj trda srca, da velikodušno priskočijo na pomoč. Nihče naj ne preslihi našega glasu, saj bomo pomagali tistim, ki jih je kruta svetovna vojna pahnila v bedo in pomanjkanje. Opozarjamo vse, da se bo pobiralo le z nabiralno polo, ki bo uradno in društveno potrjena. Pobiranje brez pole je nedopustno. Odbor.

Jesenske cvetke.

Mala občinska zborovalnica je žal tako majhna, da se stlačijo vanjo komaj vsi občinski odborniki, kadar imajo odločati o težkih problemih, ki tarejo meščanstvo. Poleg njih imajo še reporterji slovenskih dnevnikov in tednikov toliko prostora, da morejo stati stisnjeni v kakem kotu. Velika dvorana je namenjena samo slavnostnim prilikam, za širšo publiko pa seveda tudi ni, ker nima galerij. Tako navadno ostane več ali manj vse le med štirimi stenami, kajti občinski odborniki sami so molčeči možje; reporterji pa ne morejo vsega napisati ker ni dovolj prostora v listih, stene same pa ne znajo govoriti.

Marsikdo se radi te okoliščine preveč zanaša na vsesplošno molčečnost in pozabljivost in se zato še sam spozabi ter skoči za hip iz svoje „parlamentarne“ vloge.

Tako se je na zadnji obč. seji pripetila taká neprilika našemu županu, ko se je hudoval nad pritožniki v trošarinski zadevi, da jih je imenoval, ko so šli pred gospoda bana v Ljubljano se pritoževati, „kavalkada“ ki so se ji krave smejale.

Nekoliko disharmonije je v tem, gospod župan, kavalkada ali konjeništvu in krave ne gredo skupaj. Oni, ki so se te deputacije udeležili, so se pripeljali z avti in autobusi v Ljubljano. Pred tristo leti pa bi bili morda jezдили in bi Valvazor upravičeno pisal o ka-

Gorenjci nosijo TIVAR-jeve obleke, ker so dobre in poceni

TIVAR OBLEKE

Lavtižar Josip:

Iunaška doba Slovencev

Zgodovinska povest iz 15. stoletja. Godi se na Gorenjskem ob času turških vpadov.

(Nadaljevanje.)

Samostan je bil znan ne samo v deželi, temveč tudi daleč čez meje Kranjske. Ljudstvo mu je reklo „Pred kloštro“ in mu še sedaj pravi tako. Klavzura (zaprtija) ni bila posebno stroga. Prednica je smela iti v spremstvu redovnic za nekaj ur v okolico na sprehod, proti večeru pa so morale biti zopet vse doma. Po 544 letnem obstanku je prišla samostanu zadnja ura 3. julija 1782 vsled odloka cesarja Jožefa II.

Ko je obiskal cerkev, se je oglašil grof Lamberg pri samostanskem duhovniku ter mu razodel namen svojega prihoda. Ta ga je spremljal do zaklenjenih vrat, ki jih ni smel prestopiti noben moški. Duhovnik je pozvonil. Takoj je prišla k oknu sestra vratarica ter izvedela, da bi s častito gospo prednico rad govoril grof Jurij Lamberg, graščak z Gutenbergga. Vratarica je dejala, naj blagovoli gospod grof stopiti v sprejemno sobo. Duhovnik ga je peljal tja in čakal Lamberga zunaj na hodniku.

Graščak ni bil dolgo sam v sprejemni sobi. Odprla se je široka lesena stena, za katero je bil z gostim železnim omrežjem zavarovan prostor. Za omrežjem je ugledal belo oblečeno redovnico z zlatim križcem na prsih, bolj podobno nadnaravnim prikazni kakor ženskemu bitju. Bila je

gospa prednica Ana plemenita Gallenberg. Spremljali sta jo dve redovnici, ena ob desni, ena ob levi strani. Po običajni predstavi je spregovorila prednica:

„Samostan belih nun ima danes čast pozdraviti Vaše Visokorodje. Gotovo je pripeljala gospoda grofa važna zadeva med naše zidovje. Prosim lepo, blagovolite sesti. Vem, da ste utrujeni.“

„Ne zelo“ — je odgovoril grof. „Samo dve uri sem potreboval s konjem od Gutenbergga do samostana. Naj povem vzrok svojega prihoda.“

Razložil je zakaj je prišel ter izvedel pogoje za sprejem.

„Stvar se mi je zdela tako važna, — je rekel — „da sem prišel osebno k vam. Hčerka ima veliko veselje do redovnega življenja, zato jej rad dovolim, da si izbere stan, v katerem bo odšla svetnim težavam. Upam, da bo zadovoljna.“

„Veseli je do tega poklica je najboljša znamenje njene sreče“ — je smehljaje dostavila prednica. „Imela pa bo eno leto časa za premislek. Ako ostane v tej dobi stanovitna, prejme redovno obleko in naredi samostanske obljube.“

Grof se je poslovil. Stena se je počasi zapirala in redovnice so izginile kakor sence v notranjščino samostana. Grof je stopil iz sprejemne sobe na hodnik, kjer ga je čakal duhovnik ter peljal v obednico na okrepčilo. —

Grajska družina na Gutenberggu je tisti dan zelo težko pričakovala gospoda Lamberga. Francika mu je šla proti večeru do Križev naproti. Kakšno veselje, ko ga je zagledala od daleč!

Vprašanje za vprašanjem. Komaj jej je sproti odgovarjal.

„Ali ti ne bo hudo“ — jo je vprašal — „da nas boš zapustila?“

„Hudo mi že bo“ — je odvrnila — „pa saj me boste prišli obiskat.“

Na Gutenberggu je postalo v kratkem času precej drugače. Najprej je odšel vitez Kristof na grad Kamen in od tu za poveljnika vojske v Ljubljano. Na Kamnu so dobili oskrbnika, ki je mesto Kristofa vodil grajsko gospodarstvo. Anica je prišla na Gutenberg nazaj, ker jo je plemenitaš Paradažar iz Tržica izbral za nevesto. Zdaj je bil tudi vitez Gašper na tem, da bi se oženil. Grof Jurij se je že postaral, gospa Agneza pa je slabela od dne do dne. Vse je resno skrbelo, kako bo z njenim zdravjem. Le domači duhovnik Anton Felder je še krepko vztrajal v grajski službi.

Spremembe so nudile ljudem mnogo tvarine za presojevanje. Največ so govorili o Franciki, ki so jo velesovske bele nune sprejele v svojo družbo in jej dale ime Beata (srečna). Tudi narodna pesem jo omenja v sledeči kitici:

Lesén čez Savo most pelja
od Kranja pa do Šmartnega
po njem gresta fantiča dva,
med sabo se pomenk'vata
od Lambergove Francike,
od lepe nune klosterske.

temu, da je „stregla“ na vse strani, izjavil: „Ne gre za to, kako in kje; gre za kmetovo čast in kmet zahteva odgovora, do katerega je upravičen z ozirom na svoje delo.“

Izjava Predvorske zadruge pa se je dobesedno glasila:

„Gospodje delegati in drugi navzoči!

Predlog, katerega smo slišali sedaj in o katerem bomo glasovali, je po mnenju nas, ki smo bolj oddaljeni od raznih mestnih centrov in zato manj moremo videti v razne zakulisne borbe, tako važen ali vsaj nam se zdi tako, da je treba o njem temeljito razmišljati.

Čudno se nam zdi, da so predlagatelji ravno tisti ljudje, ki so izmed nas kmetov, ki so z nami delali in soustanavljali to našo živinorejsko organizacijo. Spominjamo se dobro prvih početkov našega dela. Mi smo tako organizacijo sami želeli in smo jo tudi sami ustvarili; predlagatelji so bili prvi veliki borci, ki so to mrežo razpletali in mi smo vedeli, da svojih samo osebnih koristi ne iščejo. Šli so samo iz stališča naših gospodarskih interesov in zato smo mi in vi vsi skupaj delali zgolj za splošne gospodarske koristi.

Mi dobro vemo, da so predlagatelji klonili pod razmerami, ki so grozile našim zadrugam mnogo škoditi v denarnem oziru in nevarnosti, da bi oni zakrivali, da se naše zadruge kljub temu, da imajo pred zakonom polno prednosti, prezro in zapostavijo. To dvojje načel mislimo, je predlagatelje uklonilo, da so napravili nepravilni korak in prevzeli na nas veliko odgovornost, čeprav jih ni nihče zato pooblastil!

Stalno smo z organizacijo sodelovali, zato nam je znano, kako so se trudili, da bi našo organizacijo rešili svojemu namenu in delu, toda nasprotja so bila nepremagljiva, ker niso bila jasna in še danes ne vemo, zakaj naj bi glasovali resnično za konec naše Zveze! Nič ne kaj je v resnici zagrešila, ali kaj so zagrešili morda voditelji naše Zveze, katerim smo mi zaupali vodstvo! Mi smo z nestrpnostjo pričakovali, da bodo za to našo Zvezo prišle stvari na dan, ko se bo jasno pokazalo, kje ni v redu njeno delovanje. Pričakovali smo težke obtožbe kakšnega posameznika iz odbora Zveze, ki bi se moral zagovarjati za nepravilnosti, pa nič tega! Vse skupaj je zavito v neko meglo, skozi katero se prav nič ne vidi! To nas kmete in zadrugnike zelo straši! Kar ne moremo se otesti sumnje, da se je proti naši Zvezi napelil zakulisni boj, ker nekateri niso bili dovolj počaščeni; ker nekaterim naša Zveza ni služila zato, da po nji plezajo kvišku; ker nekateri pri tej Zvezi niso dobro zaslužili in še; ker nekateri po naši samo gospodarski organizaciji niso mogli izpeljati svoje moči, ki so jo sicer mogli povsod drugod pokazati! Te sumnje se mi tam gori pod gorami kar ne moremo otestiti in kaj mislite vi o tem, gg. delegati?

Danes imamo nezdrav pojav, da obstojata v enem živinorejskem okrožju kar dve Zvezi! In čim bolj premišljujemo, tem manj vidimo razlike med našo in pa novo zvezo. Stara Zveza ni mogla delovati brez denarja; nova ga rabi še več in vse druge stvari so enake. Mi razlike med staro in novo zvezo ne vidimo, pač pa občutimo drugo plat: namreč birokratizem se uveljavlja, kot znak, da kmetje imajo na novo zvezo jako malo upliva, čeprav tudi v odboru nove zveze sedijo! Pri ustanavljanju smo opazili to razliko, da smo staro ustanavljali tisti, ki smo res delali in bili pripravljeni delati; pri tej novi zvezi smo bili pa kar postavljeni pred dovršeno dejstvo!

Vseposvoda se poudarja, da je kmetova rešitev samo v samopomoči in naj se zato združi v zadrugah. Mi smo to storili in smo prepričani, da edino potom zadrugništva moremo sebi pomagati. Kolikor poznamo mi kmetijski in živinorejski zakon, ta dva poznata povsod prednosti zadrug pred kakršnimi drugačnimi organizacijami. Danes pa smo postavljeni pred dejstvo, da bi morali uničiti zadrugno ustanovo in to samo zato, da bi dali prednost društvu! Ali v ozadju tega samo bojazen, da se ne bi kmet preveč osamosvojil in gradil za-se, brez ozira na želje, da bi se kmeta popolnoma upreglo v svoj voz; za kar pa je društvo mnogo prikladnejše, kot pa zadruga; kateri se le iz težke pride do živega!

Se pred kratkim so bile večine zadrug priznane kot delazmožne in se ni hotelo kljub temu sedaj z njimi sodelovati iz najrazličnejših vzrokov. Ze po preteku kratke dobe, pa smo brali v časopisju, da teh zadrug ni že nič več prepoznati, tako so se v delavnosti spreminile. Mi kot praktični izvrševalci nalog, pa opazujemo samo eno razliko: da pri kmetih pada veselje do takega dela, ki se sedaj uveljavlja in zato bo to delo, ki je bilo lepo započeto, kaj kmalu začelo hirati, čeprav žal nam kmetom ne na korist. Tega mi kmetje nismo krivi, temveč krivda pade na tiste, ki naše kmete ovirajo s svojimi metodami, da mirno delajo v svojih org. izcah. Naš kmet pozdravlja vsakega inteligenta, ki hoče delati s kmetom nesebično in idealno in pri tem ne išče predvsem osebnih koristi; odklanja pa vsakogar, ki mu je prospeh kmeta samo na jeziku, išče pa predvsem sebe in hoče kmeta samo izkoristiti.

Mi smo zadevo dobro premislili in preudarili, ter smo prišli do zaključka, da je edino

v zadrugništvu naša rešitev. Edino v zadrugništvu je odstranjena dnevna politika, ki gospodarstvo ovira; edino v zadrugah moremo doseči uspeh potom samopomoči in edino v zadrugah nam je zagotovljena svobodna izbira naših volilnih organizatorjev!

Da imamo edino prav, nam potrjujejo tudi zakona o pospeševanju kmetijstva in živinoreje. Potrjujejo nas o tem tudi izjave visokih merodajnih kpogov in zato mi smatramo, da je pri nas glede naše selekcijske zveze nastala slučajna motnja in se tudi ta motnja, ko bo vse razjasnjeno, kmalu odstranjena. Mi bi imeli sedaj z likvidacijo stroške, imeli pa bomo potem zopet izdatke za registracijo nove zveze zadruge. Nam se škoda doli denarja, ki ga nam kmetom tako primanjkuje.

Iz vseh takih dejstev, ki jih izkušamo smo prišli do zaključka, da ni potrebno stare Zveze pognati v likvidacijo. Obračamo se zato na vse delegate, da dobro premislijo, predno svoje glasove oddajo za uničenje zadruge, katero smo kmetje sami ustvarili! **Malo zadrugniške zavesti in malo kmečkega ponosa bi bilo, če bi sprejeli ta predlog, čeprav so ga stavili gg., katerim smo dosedaj zaupali.**

Mi iz Preddvora bomo glasovali enoglasno proti predlogu in smo kot kmetje in zadrugniki zato, da ostane še naprej ta zadruga naša matica. Če ne more delati vsled razmer, v popolnem razmahu, naj pa nekoliko počaka, saj za slabim vremenom mora slediti dobro vreme!

V tej veri vabimo vse delegate da oddajo svoje glasove z nami, proti predlogu za likvidacijo te „Zveze“.

Tako je Preddvorska zadruga zagovarjala upravičenost obstoja stare zveze po svojem delegatu.

Ker je zadeva obstoja dveh živinorejskih zvez na Gorenjskem živa slika, kako se je naše gospodarstvo hotelo „depolitizirati“, se bomo na to še povrnili, ker „To zahteva kmetova čast!“

V. K. bivši delegat.

Gospodarstvo

Računske takse. Četudi se je že o tem zelo veliko pisalo, poedinci še vedno in vedno delajo nevede napake, ki jim nanesejo škodo, kajti finančni organi imajo dolžnost, da izvajajo določbe tozadevne tar. post. 34 taksnega zakona in sicer taktno, toda strogo po zakonu. Zato opozarjamo naše naročnike ponovno, da je zakonska dolžnost izdajati račune v vseh primerih, kjer znaša nakup od 20 — 100 Din po 0,50 Din in če znaša svota čez 100 Din pa po 1.— Din. Tozadevni taksni papir (računi) se dobe v prodaji po trafikah. Če se račun ne izda in to ugotovi, je kazen petdesetera poleg prikrajšane takse in poleg takse za obsodbo, ki znaša najmanj po 50.— Dni.

Na pr. čevljar izgotovi par čevljev za 185.— Din. Računa ni izdal. Ker se je to uradno ugotovilo, mora plačati redno in kazensko takso

MALI OGLASI

Za vsako besedo v malih oglaših se plača 0 50 D. Najmanjši znesek je 6 Din

Otomane, divane, modroce in vsa v to stroko spadajoča dela vam nudi najceneje ter se priporoča Viktor Toneje tapetnik, v hiši g. F. Ažmana.

Priporočam svojo zalogo vseh vrst dežnikov. Sprejemajo se popravila in preobleke. Izvršujem jih točno in solidno

Jenko Alojzij

dežnikar

KRANJ, (poleg trgov. g. Jazbeca)

Važno! Modroce! Otomane, spalne divane itd. izvršuje solidno in po nizki ceni Bernard Maks, tapetnik, poleg Stare pošte, Kranj.

Fotograf Rovšek

izvršuje poročne slike s 25" popustom. Pride tudi na dom brezplačno. Slike za legitimacije stanejo štiri samo Din 25.— Kranj, Gojzova 4 (pri pokopališču).

Kupujem stare moške obleke in čevlje. Ogle-dat pridem na dom. Pišite dopisnico, Mara Andlovic, Galusovo nabrežje 27., Ljubljana.

Opremljena soba se odda s 1. decembrom boljšemu gospodu ali gospodični. Naslov v upravi.

Službo išče pridno, pošteno krščansko dekle. Vajena samostojne kuhe in vsega hišnega dela. Naslov v upravi.

Vosek kupujem po najvišji dnevni ceni, Franc Sink, Kranj.

Zenini in aeveste! Najlepše fotografije Vam naredi fotograf Jug, Kranj (sedaj nasproti trgovine Savnik).

Odda se mirni stranki stanovanje, 1 soba, kabinet, kuhinja z vsemi pritlikinami. Poizve se v upravi „Gorenjca“.

poleg takse za obsodbo v skupnem iznosu 82.— Razumljivo da pri takem svojem ravnanju ni zaslužil niti pare, kajti v izkupičku je zapopadena svota za usnje in ne samo za delo. Zato je treba največje opreznosti, da ne zabrede.

Trgovec, ki prodaja blago potrošniku, sme se ne sme posluževati mesto računov prodajnih knjižic. To je strogo prepovedano. Za vsak nakup je treba izstaviti prav tako račun.

Trgovec, ki prodaja blago potrošniku, sme mesto računov uporabljati nabavno knjižico, toda le pod pogojem, da je taka nabavna knjižica kolekovana z Din 5.—. Toda ta kolek ne velja enkrat za vselej temveč samo za eno leto. Skratka: taksa 5.— Din je letna taksa.

Ker so glasom dnevnega časopisja finančni krogi prejeli glede te kontrole stroga navodila, je treba, da vsakdo pazi na te določbe in jih izvaja, sicer si nakoplje občutne neprijetnosti.

LICITACIJA.

Tehnični razdelek srezkega načelstva v Kranju poroča, da se bo II. licitacija za dobavo bencina, nafte, olja itd. vršila pri istem razdelku dne 2. XII. t. l. ob 11. uri Vsa pojasnila se dobe v uradnih urah pri tehničnem razdelku sreskega načelstva v Kranju.

Površniki

Suknje

Trenchcoati

Hubertusi

Veterni jopiči

Vestje z rokavi

Klobuki

brez konkurence

Pri Jazbecu

Sv. MIKLAVŽ

naročuje obleke,

zimsko perilo, jo-

pice in druge

koristne pred-

mete pri

Albinu Jazbecu

Kranj

VINA

iz Centralne vinarne v Ljubljani, Frankopanska ulica 11, bodo zadovoljila Vaše pivce najbolj!

„Runo“ Tržič

nudi za jesen

Garantirano nepre-

močljivo juhtovino

boks

ševrete

usnje za moderno

damsko konfekcijo

(pasove, in dr.)

usnje za suknjiče

itd.

itd.

Pralnica, svetlolikalnica, kemična čistilnica in barvanje oblek

F. Potočnik, Kranj

Vljudno naznanjam, da sem **preselila** svojo obrt iz Jenkove ulice št. 4 (Rožna ulica št. 90.)

na Bleiweisovo c. 29.

(na Podrtini v Prevčevi hiši, poleg salona g. Vajia)

Priporočam se Vam za nadaljno cenj. naklonjenost z zagotovitvijo, da bodem izvrševala naročila točno in po najnižjih cenah.

Z odličnim spoštovanjem

Mara Potočnik

HRANILNICA in POSOJILNICA v KRANJU

(Ljudski dom) r. z. z n. z.

Sprejema hranilne vloge in tudi vloge na tekoči račun. — Hranilne vloge se lahko vplačujejo tudi potom poštne hranilnice in so vlagateljem tozadevne položnice na razpolago.

Nove hranilne vloge se obrestujejo po dogovoru in se izplačujejo vsak čas brez napovedi.

Hranilne vloge se obrestujejo najugodnejše.